

جمهوری اسلامی ایران

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
شورای عالی برنامه ریزی آموزشی

برنامه درسی

دوره: کارشناسی ارشد

رشته: مهندسی معماری

بازنگری شده مورخ ۹۲/۱۱/۲۷ دانشگاه شهید بهشتی

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

عنوان برنامه: مهندسی معماری

بازنگری شده توسط دانشگاه شهید بهشتی

۱- به استناد آیین‌نامه واگذاری اختیارات برنامه‌ریزی درسی مصوب جلسه شماره ۸۸۲ مورخ ۱۳۹۵/۱۱/۲۳ شورای عالی برنامه‌ریزی آموزشی، برنامه درسی بازنگری شده دوره کارشناسی ارشد رشته مهندسی معماری بر اساس نامه شماره ۹۶/۸/۱۰ ص مورخ ۲۱۰/۳۶۷۴ دانشگاه شهید بهشتی دریافت شد.

۲- برنامه درسی بازنگری شده فوق جایگزین برنامه درسی دوره کارشناسی ارشد رشته مهندسی معماری مصوب جلسه شماره ۳۶۵ مورخ ۷۷/۸/۲۴ شورای عالی برنامه‌ریزی می‌شود.

۳- برنامه درسی مذکور در سه فصل: مشخصات کلی، جدول واحد های درسی و سرفصل دروس تنظیم شده و برای تمامی دانشگاه ها و مؤسسه‌های آموزش عالی و پژوهشی کشور که طبق مقررات مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری فعالیت می‌کنند، برای اجرا ابلاغ می‌شود.

۴- این برنامه درسی از شروع سال تحصیلی ۱۳۹۶-۱۳۹۷ به مدت ۵ سال قابل اجراست و پس از آن نیازمند بازنگری می‌باشد.

عبدالرحیم نوه‌ابراهیم

دبیر شورای عالی برنامه‌ریزی آموزشی

همکار لزامی

سرما خانم علامی لعفا ملحقه مراتبه
دانشگاه شهید بهشتی

تاریخ: ۱۳۹۶/۸/۱
شماره: ۲۱/۱۳۶۷۴
پیوست: دارد

بسمه تعالی

تهران ۱۹۸۳۶۹۶۱۱ اوین
تلفن: ۲۹۹۰۱

جناب آقای دکتر نوه ابراهیم
مدیر کل محترم دفتر برنامه ریزی آموزش عالی

با سلام و احترام،

به پیوست (فیزیکی) برنامه های درسی دوره های کارشناسی و
کارشناسی ارشد رشته "مهندسی معماری" دانشگاه شهید بهشتی
برای استحضار و دستور لازم ارسال می شود.

علی اکبر افضلیان

علی اکبر افضلیان
معاون آموزشی دانشگاه

دانشگاه شهید بهشتی

تاریخ: ۱۳۹۳/۰۲/۲۹

شماره: ۵/۲۰۰/۵۲۱

پیوست: ندارد

تهران ۱۹۸۳۹۶۳۱۱۳

اوبن تلفن: ۲۹۹۰۱

بسمه تعالی

سرکار خانم علما ملاصفه فریاد

جناب آقای مهندس میری

معاون محترم آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشکده معماری

با سلام و احترام،

بازگشت به نامه شماره ۷۹۰/۲۳۵۰ مورخ ۱۳۹۲/۱۱/۰۶

در خصوص بازنگری برخی از سرفصل‌های دروس رشته معماری مقطع

کارشناسی ارشد، به استحضار می‌رساند درخواست مذکور در جلسه

مورخ ۱۳۹۲/۱۱/۲۷ شورای آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه به

تصویب رسید و در سیستم گلستان اعمال گردید.

خواهشمند است دستور فرمایید، پس از بررسی در صورت تأیید

مراتب را به این مدیریت اعلام نمایند.

غلامرضا شمس مورکابی

مدیر برنامه ریزی و هماهنگی آموزشی

جمهوری اسلامی ایران

دانشگاه شهید بهشتی

دانشکده معماری و شهرسازی

مشخصات کلی برنامه و سر فصل دروس

دوره کارشناسی ارشد نا پیوسته مهندسی معماری

فصل اول
مشخصات کلی

به نام او که هستی از اوست

دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته

مهندسی معماری

تعریف :

دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته مهندسی معماری یکی از دوره های آموزش عالی می باشد، که به منظور تکمیل اطلاعات دوره کارشناسی و ارتقاء مهارت در فرآیند خلق معماری ارایه می گردد. لذا محتوای این دوره ناظر بر مباحثی نظیر برنامه ریزی در معماری، روش های ایده پردازی و دانستنی های پایه و تخصصی جهت خلق معماری در موضوعات مختلف می باشد. علاوه بر این تامل بیشتر در فرآیند طراحی در یکی از موضوعات معماری نظیر مسکونی، آموزشی، بهداشتی، فرهنگی و ... نیز متناسب با گرایش هر دانشجو مد نظر قرار می گیرد.

هدف :

هدف از دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته معماری، ناظر بر توانایی خلق و طراحی معماری و گسترش دانش معماری و تربیت متخصصانی است که با فراگیری آموزش های لازم از طریق آشنایی با روش تحقیق علمی و تمرکز بر روش شناسی در طراحی معماری مهارت های لازم را برای خدمات طراحی و سرپرستی گروه های طراحی و نیز خدمات آموزشی، و پژوهشی کسب نمایند.

نقش و توانایی

انتظار میرود فارغ التحصیلان این دوره براساس توانایی های کسب شده در روند آموزش بتوانند در زمینه های زیر ایفای نقش نمایند:

۱. انجام پروژه های معماری از مرحله مطالعات، برنامه ریزی کالبدی و تهیه طرح اولیه تا مراحل تهیه نقشه های اجرایی.
۲. مدیریت گروه های طراحی در پروژه های معماری گسترده.
۳. نظارت عمومی بر صحت اجرای کارهای معماری.
۴. عضویت در کادر فنی و همچنین سطوح مدیریت و سیاست گذاری در نهاد های مسئول.
۵. انجام مشاوره طراحی معماری به ویژه در حوزه گرایش تخصصی خود.
۶. تدریس در دوره های کار دانی.
۷. همکاری با گروههای پژوهشی در انجام پروژه های تحقیقاتی به ویژه در حوزه گرایش تخصصی خود.

شرایط ورود به دوره

شرایط ورود به دوره کارشناسی ارشد معماری داشتن مدرک کارشناسی معماری از یکی از دانشگاه های داخلی، و یا یکی از دانشگاه های خارجی که مدرک آن به تایید وزارت علوم تحقیقات و فن آوری رسیده است، می باشد.

طول دوره و شکل نظام

طول دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته مهندسی معماری ۲ سال تحصیلی در نظر گرفته شده و دانشجویان ملزم به گذراندن ۳۲ واحد درسی می باشند.

دروس دوره کارشناسی ارشد معماری شامل دروس اصلی، دروس تخصصی، پروژه های طراحی معماری، دروس اختیاری، و رساله و طرح نهایی می باشد.

فصل دوم
عناوین دروس

معاونت تحصیلات تکمیلی

شماره (۲۰۰)

۱) دروس اصلی: دروس اصلی ناظر بر مباحث روش تحقیق در معماری است به منظور ارتقاء توانایی دانشجویان در مطالعه و پژوهش در معماری، استفاده از مطالعه در طراحی معماری، بخشی از این مجموعه دروس، همچنین با هدف آگاه نمودن دانشجویان از روش های طراحی در محیط های شهری و یا طراحی در بستر های با مقیاس کلان تنظیم گردیده است.

۲) دروس تخصصی: دروس تخصصی در جهت تجهیز دانشجویان با روش استفاده از مطالعات نظری و فنی در فرایند طراحی تنظیم گردیده است که لازمه ارزیابی طراحی مناسب و مطلوب می باشد.

۳) پروژه های طراحی معماری با هدف ارتقاء توانایی دانشجویان در طراحی موضوعات معماری، پیوند وجوه ذوقی و وجوه علمی موضوعات طراحی و استفاده از روش های قابل تکرار و تعمیم در خلق اثر معماری، که شامل برنامه ریزی، کشف و تبیین وجوه درونی و بیرونی موضوع طراحی، شیوه نظریه آفرینی، روش های ایده پردازی در مراحل و مقیاس های مختلف در طراحی معماری، و در نهایت توانایی خود ارزیابی در فرآیند طراحی ارائه می گردد.

۴) دروس اختیاری ناظر بر موضوعاتی است که دانشجو جهت تعمیق آگاهی در زمینه مورد علاقه و گرایش خویش اخذ خواهد کرد، دروس اختیاری الزاماً از زمره دروس تخصصی و اصلی نبوده و ترجیحاً باید متناسب با زمینه گرایش در پروژه های طراحی معماری (۳)، یا زمینه رساله و طرح نهائی دانشجویان باشد و با موافقت استاد راهنما و تأیید شورای گروه آموزشی انتخاب گردد.

جدول کلی دروس

ردیف	نوع درس	تعداد واحد	نوع واحد
۱	دروس اختیاری	۴	اختیاری
۲	دروس اصلی	۶	الزامی
۳	دروس تخصصی	۱۶	الزامی
۴	پایان نامه (درس تخصصی)	۶	الزامی
	جمع واحدها	۳۲	

جدول عناوین دروس اصلی

ردیف	نام درس	تعداد واحد	جمع	نظری	عملی	کارگاه طراحی	پیشنیاز	همنیاز
۱	کارگاه پژوهش در معماری /	۲	۶۴	۱۶	---	۴۸	---	---
۲	معماری و اندیشه /	۲	۳۲	۳۲	---	---	---	---
۳	مبانی معماری مجموعه‌ها /	۲	۶۴	۱۶	---	۴۸	---	---

جدول دروس طراحی معماری

ردیف	نام درس	تعداد واحد	جمع	نظری	عملی	کارگاه طراحی	پیشنیاز	همنیاز
۱	طراحی معماری (۱) /	۴	۱۶۰	۱۶	---	۱۴۴	---	کارگاه پژوهش در معماری
۲	طراحی معماری (۲) /	۴	۱۶۰	۱۶	---	۱۴۴	طراحی معماری (۱)	ایده پردازی / و فرایند طراحی
۳	طراحی معماری (۳) /	۴	۱۶۰	۱۶	---	۱۴۴	طراحی معماری (۲)	پژوهش در مباحث تخصصی نظری و فنی
۴	پایان نامه /	۶	---	---	---	---	طراحی معماری (۳)	

جدول دروس تخصصی

ردیف	نام درس	واحد	جمع ساعت	نظری	عملی	پیشنیاز	همنیاز
۱	ایده پردازی و فرایند طراحی /	۲	۳۲	۳۲	---	---	---
۲	پژوهش در مباحث تخصصی نظری و فنی	۲	۳۲	۳۲	---	---	---

در جدول کلی دروس، ۴ واحد دروس اختیاری، دروسی هستند که مناسب با زمینه پروژه گرایشی دانشجوی که می تواند بصورت نظری، عملی، یا هر ترکیب مناسب دیگر، با نظر استاد راهنما و تایید شورای گروه آموزشی انتخاب شوند.

۲۸ واحد واحد دیگر، دروس الزامی هستند که کلیه دانشجویان ملزم به گذراندن آنها می باشند.

دروس اصلی

دروس اصلی با هدف آشنایی دانشجویان با شیوه های گرد آوری، طبقه بندی و تحلیل و جمع بندی اطلاعات لازم جهت سیر از سؤال به جواب، و هم چنین آشنایی با روش های خلق اثر به منظور بهره برداری بهتر از استعداد های خلاقانه دانشجویان ارائه می گردد. لذا انتظار می رود این دروس دانشجویان را قادر سازد که در مسیر طراحی از تاثیر کلیه عوامل موثر در طرح برای برپائی اثر معماری مطلع شده، و از طریق نظارتی مستمر بر فرآیند اندیشه خویش آگاهانه به طراحی بپردازند.

فصل سوم
شناسنامه و سرفصل دروس

کارگاه پژوهش در معماری

تعداد واحد - ۲

نوع واحد - نظری، کارگاهی

هدف

کارگاه پژوهش در معماری به منظورهای زیر ارائه می‌گردد:

الف: آشنایی عملی با روشهای علمی پژوهش در معماری،

ب: آشنایی عملی با روشهای گردآوری، طبقه بندی، تحلیل و جمع بندی اطلاعات به منظور تدوین و

اجرای طرح پژوهش در برنامه ریزی معماری.

ج: اعتبار سنجی نظریه ها در معماری با هدف دستیابی به نظریه های معتبر در جهت برنامه ریزی.

د: تعمق در موضوعات و مفاهیم پایه و تعمیق یافته‌های مرتبط با زمینه‌های گرایش دانشجویان.

مضامین مورد توجه درس:

۱- فرآیند تفکر علمی

۲- فرآیند تفکر هنری در رابطه آن با تفکر علمی

۳- فرآیند تحقیق علمی

۴- گردآوری و جمع بندی اطلاعات و رابطه آن با روش تحقیق

۵- روش تهیه ساختار محتوایی و فیزیکی گزارش تحقیقاتی

روش اجرا:

در نیمه اول ترم پس از چند جلسه ناظر بر مطالب کلی مربوط به روش شناسی پژوهش. مشارکت در امر

مطالعه و برنامه‌ریزی پروژه طراحی یک، موضوع اصلی فعالیت کارگاه پژوهش خواهد شد.

معارف تحصیلات تکمیلی
کتاب (۲۰۰)

در نیمه دوم، هر دانشجو با استفاده از روش های آموخته شده، به پژوهش عملی در ارتباط با برنامه ریزی پروژه معماری یک خود خواهد پرداخت. هماهنگی و همکاری استادان این درس و پروژه معماری یک می تواند به غنا و اثر بخشی بیشتر درس کمک نماید.

منابع قابل توصیه:

گروت، لیندا و دیوید وانگ: روش های تحقیق در معماری، ترجمه علی رضا عینی فر، دانشگاه تهران،

تهران، ۱۳۸۴.

کاضمی، سید عباس: چگونه تحقیق کنیم، راهنمای جامع تحقیق، نگارش و دفاع از پایان نامه های

کارشناسی/ارشد و دکتری، دانشگاه امام حسین (ع)، تهران، ۱۳۷۹.

خرمشاهی، بهالدین: پوزیتیویسم منطقی، انتشارات علمی و فرهنگی، تهران، ۱۳۸۳.

یوپر، کارل ریموند: منطق/اکتشاف علمی، ترجمه احمد آرام، سروش، تهران، ۱۳۷۰.

Neale, John M. & Robert M. Liebert: *Science and behavior, an Introduction to Research Methods*, Prentice Hall, New Jersey, USA, ۱۹۸۶.

Wisker, Gina: *the Postgraduate research hand book*, Pal grave, London, ۲۰۰۲.

Patten, Mildred M: *Understanding Research Methods: an overview of Essentials*, Pyrczak, L.A, C.A, USA, ۲۰۰۰.

Strauss, Anslem & Joliet Corbin: *Basics of qualitative Research, Grounded Theory Procedures and Techniques*, Sage, ۱۹۹۰.

Sarantakos, Setirios: *Social Research*, MacMilian, London, ۱۹۹۸.

Neumann, W. Laurence: *Social Research, Methods, Qualitative and Quantitative approaches*, Allyn and bacon, Boston, ۲۰۰۰.

معماری و اندیشه

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

هدف:

هدف این درس ارتقاء توانایی دانشجویان در ایجاد پیوند میان طرح واره‌های ذهنی خویشتن و تنظیم آنها در قالب اندیشه‌های منسجم به عنوان پشتوانه خلق اثر در معماری می‌باشد.

مضامین مورد توجه درس:

اندیشیدن فارغ از قید زمان و مکان، اندیشه زمانه و فوائد و مضار سلطه آن، اندیشه‌های بستر ساز فلسفه معماری، فرآیند اندیشه طراحانه، طرحواره‌های ذهنی، انواع اندیشه / انواع طراحی، مصادیق اندیشه‌های غالب در معماری، بررسی و تحلیل آثار معمارانی که منشاء اثر ارزشمندی بوده‌اند.

روش اجرا:

این درس بصورت سمیناری و با مشارکت اساتید میهمان و نیز خود دانشجویان ارائه می‌شود. دانشجویان از طریق تجزیه و تحلیل مباحث سعی در تالیف مقاله‌ای ناظر بر یکی از زمینه‌های سمینارها می‌نمایند که مبنای ارزیابی عملکرد آموزشی آنها در طول نیمسال تحصیلی قرار خواهد گرفت.

منابع قابل توصیه:

لنگ، جان: آفرینش نظریه معماری، نقش علوم رفتاری در طراحی محیط، ترجمه علیرضا عینی فر، دانشگاه تهران، تهران، ۱۳۸۱.

لاوسون، برایان: طراحان چگونه می اندیشند، ترجمه حمید ندیمی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ۱۳۸۴.

آنتونیادس، آنتونی سی: بوطیقای معماری، آفرینش در معماری، ترجمه احمد رضا آی، سروش، تهران، ۲۰۰۳، ۱۳۸۱.

محسنیان راد، مهدی: ارتباط شناسی، ارتباط انسانی، صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران، تهران، چاپ اول، ۱۳۶۹.

Mitchell, William J: *The Logic of Architecture, Design Computation, and Cognition*, Mass, ۱۹۹۰.

Benjamin, Andrew: *Architectural Philosophy*, Athlone, London & New Brunswick, ۲۰۰۲.

Jencks, Charles & Karl Kropf (Eds): *Theory and Manifestoes of Contemporary Architecture*, Wiley, West Sussex, UK, ۲۰۰۶

Pawley, M: *Theory and Design in the Second Machine Age*, Cambridge, Mass, USA, ۱۹۹۰

Ballantayne, Andrew (Ed): *What is Architecture*, Routt edge, London and New York, ۲۰۰۲.

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری کارگاهی

هدف:

هدف از این درس ارتقاء توانایی دانشجویان در شناخت و تحلیل نقش محیط به عنوان بستر آثار معماری و انجام یک تمرین کوتاه به منظور آشنایی با فرآیند تصمیم سازی و تصمیم گیری در مقیاس مجموعه های معماری است.

مضامین مورد توجه درس:

توجه به بستر و محیط های خرد و کلان و آشنایی با روشهای شناخت، تحلیل و ارزشیابی تاثیرات محیط و بستر (طبیعی و مصنوع) در تصمیم گیری طراحی .
آشنایی با مقتضیات تعامل معماری و زمینه از طریق مطالعه مصادیقی از تعامل موفق و ناموفق معماری و زمینه آن و روشهای طراحی معماری در میان بافت های موجود.

روش اجرا

مباحث این درس به صورت سمیناری توسط استاد درس و یا استادان مدعو در نیمی از جلسات نیمسال تحصیلی ارائه می گردد ، جلسات باقی مانده به منظور درک بهتر از کاربرد اصول و مبانی مورد بحث در سمینارها ، تمرین هایی توسط دانشجویان بارانمایی مدرسین انجام خواهد پذیرفت. نمونه ای از تمرینات در زیر ارائه گردیده است .

- سایتی در بافت موجود در شهر ، که در آن ساخت و ساز صورت گرفته است انتخاب گردیده، و ضمن تهیه گزارشی مستند از آن، ابتدا وضع موجود مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته و نقاط قوت و ضعف آن شناسایی می شود و در انتها دانشجویان پیشنهادی به عنوان طرح جایگزین ارائه می نمایند .

- یک مجموعه کلان معماری انتخاب و در بررسی و تحلیل آن، موارد زیر توسط دانشجویان انجام می

گردد:

۱. معرفی بستر طرح و تجزیه و تحلیل دسترسی ها، دید ها، تاسیسات زیر بنایی و.....
۲. تعیین ارزش های موجود در سایت به منظور استفاده از آن در ایده پردازی ها،
: ارزیابی نحوه استقرار پروژه در سایت با توجه به ارزش های در نظر گرفته شده
- : معرفی و تحلیل سیما و منظر معماری مجموعه
۵. معرفی ساختار مجموعه شامل، فضای پر و خالی، خوانایی و ادراک محیط، حریم ها، عرصه بندی
ها، سلسه مراتب فضایی، و نظایر آن.
۶. تحلیل مجموعه از نظر همسازی با محیط، و با اقلیم.
۷. معرفی کیفیت های کالبدی و بصری در مجموعه.

- برولین، برنت سی: معماری زمینه گرا، ترجمه راضیه رضا زاده، تهران، ۱۳۸۳.
- کالین، گوردون: گزیده منظر شهری، ترجمه منوچهر طبیبیان، دانشگاه تهران، تهران، ۱۳۸۲.
- لینچ، کوین: سیمای شهر، ترجمه منوچهر مزینی، دانشگاه تهران، تهران، ۱۳۷۲.
- مدنی پور، علی: طراحی فضای شهری، نگرشی بر فرآیند اجتماعی و مکانی، ترجمه فرهاد مرتضایی، شرکت پردازش و برنامه ریزی شهری، تهران، ۱۳۷۹.
- تی بالدرز، فرانسیس: شهر سازی شهروند گرا، ترجمه محمد احمدی نژاد، خاک، تهران، ۱۳۸۳.
- بنتلی، ای.ین و دیگران: محیط های پاسخده، ترجمه مصطفی بهزاد فر، دانشگاه علم و صنعت، تهران، ۱۳۸۲.
- Trancik, Roger: *Finding lost space*, Van Nostrand Reinhold, N Y. USA. ۱۹۸۶.
- Dutton, John A: *New American urbanism, reforming the suburban Metropolis*, Skira, Milano Italy, ۲۰۰۰.
- Gehl, Jan: *Life between buildings, using public space*, translated by Jo Koch, Van Nostrand Reinhold, N W, USA, ۱۹۸۷.
- Gunn, Simon & Robert J Moris, (Eds): *Identities in space, Contested Terrains in the Western City since ۱۹۵۰*, Ashgate, Burlington, USA, ۲۰۰۱.
- Wachter, Marry I & Cynthia Tinsley: *Taking back Our Neighborhoods, Building Communities that Work*, Fairview, Minapolis, USA, ۱۹۹۶.
- Newman, Oscar: *Creating Defensible Space*, US Department of Housing and Urban Development (HUD), USA, ۱۹۹۶.

در دوره کارشناسی ارشد سه پروژه طراحی معماری ارائه می گردد که هر یک از آنها بر محتوای ویژه‌ای تاکید دارد. محور اصلی پروژه معماری (۱) ناظر بر مباحث برنامه ریزی در معماری است و همزمانی ارائه آن با درس کارگاه پژوهش در معماری می تواند به غنای آن کمک نماید. پروژه معماری (۲) بر ایده پردازی در فرایند طراحی تاکید دارد و موازی بودن ارائه آن با درس ایده پردازی در فرایند طراحی می تواند به هر دو درس غنای بیشتر بخشد.

پروژه طراحی معماری (۳) بلحاظ موضوع وابسته به گرایش منتخب دانشجویان است. این پروژه هدف آشنایی دانشجویان با چگونگی مدیریت فرایند طراحی از مرحله جمع آوری اطلاعات تا هماهنگی با متخصصین فنی، و نیز تعمق در رویکردهای موضوعات گرایشی و پیوند آن با مباحث نظری به منظور دستیابی به طرحی با جامعیت معقول و متعارف را دنبال می کند.

بدین ترتیب زنجیره پروژه‌های سه گانه طراحی اهداف آموزشی بشرح زیر دارد:

الف: آشنایی با شیوه جمع آوری و پردازش اطلاعات برای دستیابی به برنامه طرح.

ب: تمرین برنامه ریزی معماری.

ج: آشنایی با راه‌های شکل گیری طرح مایه ها (Concepts).

د: آشنایی با پیوند تنگاتنگ مباحث نظری و دانش فنی با طراحی معماری.

طراحی معماری (۱)

تعداد واحد: ۴

نوع واحد: نظری، کارگاه طراحی

هدف:

هدف از این درس آشنایی دانشجویان با شیوه های مطالعه، گرد آوری، سازمان دهی و پردازش اطلاعات برای دستیابی به برنامه ریزی کمی و کیفی در معماری است.

مضامین مورد نظر درس

نخستین مرحله از طراحی معماری، برنامه ریزی است که طی آن، از طرح سوالات و روش های پاسخ گویی به آنها می توان تعریف قاعده مندی از مسأله طراحی و نیاز های پروژه به دست آورد. در برنامه ریزی انواع و گستره اطلاعات، روند منظم گرد آوری و تنظیم اطلاعات، تحلیل و پردازش آنها، دستیابی به واقعیات و اهداف موضوع و نیاز های بهره برداران، و ارزشهای حاکم بر طرح، و نیز روش تهیه گزارشی ویراسته و معمارانه مطرح می گردد.

روش اجرا:

نیمه اول نیمسال تحصیلی در کارگاه طراحی بیشتر صرف انجام مراحل برنامه ریزی فیزیکی در معیت کارگاه پژوهش و ترجیحاً با همکاری اساتید دو کارگاه می گردد.

در نیمه دوم، برنامه تهیه شده توسط دانشجو مبنای طراحی معماری قرار می گیرد و در نهایت، نیمسال تحصیلی با تحویل یک طراحی به همراه برنامه ریزی کالبدی آن ختم می شود. ارزیابی کار دانشجویان مبتنی بر جنبه های زیر خواهد بود.

۱: صحت و دقت فرآیند علمی برنامه ریزی معماری.

۲: انطباق برنامه ریزی کالبدی با طرح ارائه شده.

Rowe, Peter G: *design Thinking*, MIT, Cambridge, Mass, USA, ۱۹۸۷.

Jencks, Charles: *Modern Movement in Architecture*, New York, USA, ۱۹۷۴

Jencks, Charles & Karl, Kropf: *Theories and Manifestoes of Contemporary Architecture*, Wiley-Academy, west Sussex, England, ۲۰۰۶.

Powley, M: *Theory & Design in the Second Machine Age*, MIT, Cambridge Mass, USA, ۱۹۹۰.

Broadbent, G. (۱۹۸۸): *Design in Architecture*, David Fulton Publishers, London.

Duerk, Donna p: *Architectural Programming, Information Management for*

طرح معماری (۲)

تعداد واحد: ۴

نوع واحد: نظری، کارگاه طراحی

هدف

هدف از طرح معماری (۲) ارتقاء توانایی دانشجویان در خلق طرح‌های متناسب با موقعیت‌های طراحی متنوع است. موقعیت طراحی شامل تمامی متغیرهای تاثیرگذار بر طرح‌های متنوع است. محیط و موضوع طرح، ارزشهای صالح جامعه و نیز مبانی نظری طراحی است.

مضامین مورد نظر درس

مضامین مورد بحث و تمرین در این کارگاه، سرمنشاء و انواع طرح‌های طراحی، جایگاه طرح‌های فرآیند طراحی و نیز نسبت میان متغیرهای بستر و موضوع طرح از یکسو و راه‌های خلق طرح‌های متنوع از سوی دیگر خواهد بود.

روش اجرا

به منظور تعمیق آشنایی و کسب تبحر در روش‌های دستیابی به طرح‌های (Concept)، بجای انجام یک پروژه بلندمدت در طول نیمسال تحصیلی، سه تا پنج انجام می‌گردد. بدلیل محوریت امر "ایده پردازی" و تولید طرح‌های در این درس، بهتر است در طول نیمسال، دانشجویان به سه تا پنج تمرین طراحی کوتاه مدت یک تا چند هفته‌ای با موضوعات متنوع بپردازند تا مسیر رسیدن به طرح‌های متنوع را در موقعیت‌های طراحی متفاوت تجربه نمایند.

توصیه می‌شود که قضاوت پروژه‌های این درس بصورت گروهی و با مشارکت دانشجویان، استاد درس و اساتید مدعو در کارگاه به انجام رسیده، و نظرات مکتوب کلیه دانشجویان و استادان و نمرات آنها ملاک

ارزیابی کار دانشجویان قرار خواهد گیرد. جلسات نقد گروهی طرح‌های ارائه شده موقعیت مناسبی برای مرور مباحث نظری درس است.

منابع قابل توصیه :

لنگ، جان: *آفرینش نظریه معماری، نقش علوم رفتاری در طراحی محیط*، ترجمه علیرضا عینی فر، دانشگاه تهران، تهران، ۱۳۸۱.

لاوسون، برایان: *طراحان چگونه می‌اندیشند*، ترجمه حمید ندیمی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ۱۳۸۴.

آنتونیادس، آنتونی سی: *بو طیفای معماری، آفرینش در معماری*، ترجمه احمد رضا آی، سروش، تهران، ۲ جلد، ۱۳۸۱.

William J: *The Logic of Architecture, Design Computation, and Cognition*, Mass, ۱۹۹۰.

Benjamin, Andrew, *architectural philosophy*, Athlone, London & New Brunswick, ۲۰۰۲.

Jencks, Charles & Karl Kropf (Eds): *Theory and Manifestoes of contemporary Architecture*, Wiley, West Sussex, UK, ۲۰۰۶

Pawley, M: *Theory and Design in the second Machine Age*, Cambridge, Mass, USA, ۱۹۹۰

Ballantayne, Andrew (Ed): *What is Architecture*, Routt edge, London and New York, ۲۰۰۲.

طراحی معماری (۳)

تعداد واحد: ۴

نوع واحد: نظری، کارگاه طراحی

هدف

هدف از طرح معماری (۳) که موضوع آن با توجه به گرایش مورد نظر دانشجویان انتخاب می‌گردد، تمرینی است برای مدیریت در طراحی از مرحله تعمیق در مبانی نظری تا مرحله ارائه نقشه‌های لازم با قابلیت بهره‌برداری برای ساخت و برپایی معماری.

مضامین مورد نظر درس

با توجه به نقش انتظار فارغ‌التحصیلان این دوره بعنوان کارشناسان ارشد در مدیریت گروه‌های طراحی پروژه‌های گسترده، آشنایی با اصول طراحی معماری پیچیده و کلان، آشنایی با وجوه فنی و مهندسی معماری، و چگونگی دخیل کردن آنها در فرآیند طراحی، روش‌های خلق اثر در فرآیند جمعی، و تعمق در زمینه‌های نظری و موضوعات فنی وابسته به گرایش مورد نظر دانشجویان مضامین اصلی این کارگاه را تشکیل می‌دهند.

روش اجرا:

موضوع این طرح می‌تواند از میان پروژه‌های مورد نیاز سازمان‌ها و نهاد‌های جامعه برگزیده شود، و کارهای مطالعاتی مورد نیاز آن نیز در ارتباط نزدیک با درس پژوهش در مباحث تخصصی نظری و فنی انجام گیرد.

در پایان نیم سال تحصیلی طرح و گزارش مطالعات طراحی مورد قضاوت قرار خواهند گرفت و ارزش‌گذاری مبتنی بر سه ملاک زیر خواهد بود.

۱- کیفیت مطالعات و توجه به وجوه فنی

۲- جامعیت مبانی نظری با مد نظر قرار دادن محدودیت‌ها

۳- کیفیت کلی طرح شامل کیفیت طرح‌نامه و میزان توسعه و پردازش درست آن با توجه به معیارهای

آمده از مطالعات و مبانی نظری.

ایده پردازی و فرآیند طراحی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

هدف

هدف از این درس آشنایی دانشجویان با جایگاه ایده پردازی در فرایند طراحی است.

مضامین مورد نظر درس

ایده پردازی و خلق طرحمایه در طراحی مستلزم برخی آمادگی های ذهنی است، لذا مسیری برای هدایت اندیشه، دقت در مفاهیم نهفته در موضوع طراحی و نیز سایر متغیرهای تاثیرگذار بر خلق طرحمایه لازم است اتخاذ گردد. مضامین مورد بحث این درس به شرح زیر می باشند:

- فرآیند طراحی در گذشته، و عوامل هدایت کننده آن.
- سیری در روش شناسی طراحی و نظریه های موجود.
- مراحل مسئله گشایی و خلاقیت.
- نظریه، و نقش آفرینش نظریه در طراحی.
- تجزیه و تحلیل علمی بستر و موضوع طرح و جایگاه آن در فرآیند طراحی.
- اندیشه طراحی و انواع آن.
- متغیرهای تاثیر گزار بر خلق طرحمایه.

روش اجرا

این درس به صورت سمیناری توسط مدرس مسول درس برگزار می گردد. بحث آزاد گروهی و تمرینات

انفرادی که محور اصلی آنها مباحث درس و تحلیل آنها می باشد انجام می گیرد. تمرینات این درس ناظر بر تجربه ایده پردازی و خلق طرحمایه در موقعیت های طراحی متنوع بلحاظ بستر، محیط، موضوع و سایر متغیرهای تاثیر گزار بر خلق طرحمایه خواهد بود. ارائه موازی این درس با کارگاه معماری (۲) این

امکان را بوجود خواهد آورد که همان سه تا پنج تمرین طراحی کوتاه مدت کارگاه معماری (۲) بتواند موضوع بحث و تحلیل های این درس واقع شود.

کارهای عملی و نوشتاری دانشجویان در باره موضوعات و مفاهیم مورد نظر درس در طی نیمسال تحصیلی مبنای ارزیابی آموزشی آنان قرار خواهد گرفت.

منابع قابل توصیه

لنگ، جان: آفرینش نظریه معماری، نقش علوم رفتاری در طراحی محیط، ترجمه علیرضا عینی فر، دانشگاه

تهران، تهران، ۱۳۸۱.

لاوسون، برایان: طراحان چگونه می اندیشند، ترجمه حمید ندیمی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران،

۱۳۸۴.

آنتونیادس، آنتونی سی: بو طیفای معماری، آفرینش در معماری، ترجمه احمد رضا آی، سروش، تهران، ۲ جلد،

۱۳۸۱.

Rowe, Peter G: *design Thinking*, MIT, Cambridge, Mass, USA, ۱۹۸۷.

Broadbent, G. (۱۹۸۸): *Design in Architecture*, David Fulton Publishers, London.

Pena, William M & Steven A Parshall: *Problem Seeking, and Architectural Programming*, Primer Wiley, New York, USA, ۲۰۰۱.

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری عملی

هدف

هدف این درس پژوهش و تعمق در زمینه مبانی نظری گرایشی مورد نظر دانشجو، و آشنایی وی با ابعاد فنی آن گرایش با تاکید بر جنبه های فنی سازه، همسازی با محیط و اقلیم، و جنبه های فنی ساخت و ساز میباشد.

مضامین مورد نظر درس

موضوعات مورد نظر در این درس بنا بر گرایش هر دانشجو تعیین می شود و شامل اطلاعات نظری و فنی پایه که در موضوع مورد نظر وی نقش اصلی را در مراحل طراحی دارند می گردد. در این رابطه تاکید بر تدوین احکام و اصول راهنمای نظری و فنی طراحی در گرایش مورد نظر خواهد بود.

روش اجراء

این درس بصورت طرح پژوهشی ارائه می شود و طی آن، هر دانشجو با راهنمایی استاد به مطالعه و پیمایش در منابع و مآخذ مکتوب و نیز بررسی نمونه های ناظر بر موضوع گرایش خود می پردازد. علاوه بر این چگونگی استفاده از اطلاعات فوق در فرآیند طراحی نیز مد نظر است و لذا ارائه موازی این درس با پروژه معماری (۳) و نیز هماهنگی و همکاری مدرسان مربوطه می تواند به غنای بیشتر پروژه معماری و کاربردی تر شدن پژوهش این درس کمک نماید. در انتها مطالعات به صورت گزارشی مکتوب آریه و مورد قضاوت قرار خواهد گرفت.

دروس اختیاری:

در دوره کارشناسی ارشد سه حوزه از دروس در نظر گرفته شده است که، ناظر بر موضوعاتی می باشند که دانشجوی جهت تکمیل و تعمیق آگاهی در زمینه مورد علاقه خویش به آنها نیازمند است. درس اختیاری الزامی از زمره دروس تخصصی و اصلی نبوده و ترجیحاً متناسب با زمینه گرایش مورد علاقه یا رساله و طرح نهایی دانشجوی انتخاب می گردد. ضمناً، به تناسب مورد، امکان انتخاب واحدهای اختیاری از دانشکده‌های دیگر نیز با نظر استاد و تایید گروه معماری وجود دارد. نمونه ای از عناوین احتمالی این دروس در جدول زیر آمده است:

حوزه ها و مباحث پیشنهادی دروس اختیاری

۱. حوزه مباحث نظری و علوم انسانی

در این حوزه مباحثی از قبیل تاریخ معماری، نظریه های پیشرفته در معماری، فلسفه و معماری، فلسفه تاریخ، روانشناسی محیط، جامعه شناسی، حقوق معماری، منطق برای معماران، و ... مطرح می شوند.

۲. حوزه مباحث فنی معماری

در این حوزه مباحثی از قبیل سازه های سنتی، سازه های نوین، مدیریت کارگاهی، معماری همساز با اقلیم، روش های پیشرفته ساخت، مدیریت پروژه، تنظیم شرایط زمین و ... مطرح می شوند.

مقدمه

دوره کارشناسی ارشد معماری این ویژگی را دارد که دانشجو می تواند با صلاحدید دانشکده نیمی از دروس حوزه طراحی خود را (طراحی معماری ۳، و طراحی نهایی) در زمینه گرایش تخصصی انتخاب و به انجام برساند.

هدف

این پروژه از یک سو عصاره آموخته های آکادمیک دانشجو بوده، و از سوی دیگر نخستین پروژه قابل قضاوت با معیارهای معماری حرفه ای می باشد.

پایان نامه کارشناسی ارشد معماری از دو بخش «گزارش» و «طراحی» به شرح زیر تشکیل می گردد:

۱- گزارش مکتوب پایان نامه شامل موارد زیر است:

- مطالعات مربوط به موضوع مورد طراحی، محل طراحی، تاریخچه و تجربیات گذشته
- سیاست گذاری و برنامه ریزی کالبدی طرح
- مبانی نظری شکل گیری طرح

۲- مدارک تحویلی شامل موارد زیر است: (میزان اولویت مدارک فوق به تناسب موضوع و اهداف پروژه می تواند تغییر کند).

- نمودارها و نقشه های مقدماتی در جهت معرفی موقعیت طرح، روش مکان یابی، مبانی نظری و سایر ویژگیهای طرح

- نقشه های معرفی طرح (برش های افقی و عمودی، نماها، پرسپکتیو ها...)

- نقشه های توجیهی و تفسیر طرح

- نقشه های فنی در جهت معرفی سیستم سازه و سیستم های گرمایشی و سرمایشی

- ارائه جزئیات اجرایی بخشی از کار با نظر استاد راهنما

- ماکت

